

การนำแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติผ่านโครงการ “โคก หนอง นา”*

: กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดระนอง พรก.เงินกู้แก้ไขปัญหาโควิด 2563

Implementation of Sufficiency Economy Concept by Khok Nong Na Project

: A case study of Ranong Province, Royal Emergency Decree, B.E.2563 (2020),
of Loans for Covid-19 Remedies

วารากรณ์ บุญเพชร**

WARABHORN BOONPETCH

6314832069@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เข้าร่วมโครงการ “โคก หนอง นา” การนำแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติผ่านโครงการ “โคก หนอง นา” และความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ “โคก หนอง นา” : กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัด ระนอง พรก.เงินกู้แก้ไขปัญหาโควิด 2563 ของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดระนอง โดยใช้วิธีวิจัยเอกสาร และวิจัยสนทนัม ใช้การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้พื้นฐานของแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นหลักปรัชญาพระบาทสมเด็จพระบรม ชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ 9 เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการใช้ ชีวิตตามแนวทางสายกลางด้วยความพอเพียง ที่หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้าง ภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรม เข้ามาประกอบในการตัดสินใจ ผลจากการนำเศรษฐกิจ พอเพียงไปปฏิบัติผ่านโครงการ โคก หนอง นา นั้น ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในกิจกรรม เจ้าหน้าที่ผู้ ประสานงาน ตลอดจนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีการกินอยู่ที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็น แนวทางการพัฒนาคนไปสู่ความยั่งยืน

คำสำคัญ: เศรษฐกิจพอเพียง; โคก หนอง นา; พรก.เงินกู้แก้ไขปัญหาโควิด 2563

*บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่องการนำแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติผ่านโครงการ “โคก หนอง นา” : กรณีศึกษา พื้นที่จังหวัดระนอง พรก.เงินกู้แก้ไขปัญหาโควิด 2563

**นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

การเดินทางเข้าสู่ช่วงท้ายของปี 2020 เป็นปีที่ต้องจดจำมากที่สุดครั้งหนึ่ง เนื่องจากโลกต้องเผชิญหน้ากับวิกฤตครั้งใหญ่ของมวลมนุษยชาติ นั่นคือวิกฤตการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่ถูกค้นพบจากเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน การแพร่กระจายของเชื้อดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยตัวเลขทั่วโลกมีผู้ติดเชื้อแล้วกว่า 176 ล้านคน เสียชีวิตมากกว่า 3.82 ล้านคน จากวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบไปถึงวิกฤตทางด้านสาธารณสุข และด้านเศรษฐกิจ จากรายงานของ McKinsey & Company (2020) พบว่าวิกฤตการณ์ดังกล่าวส่งผลให้โลกมีผลผลิต (Productivity) ลดลงถึง 30% และเศรษฐกิจมีการเติบโตลดลง 1.5 % ของ World GDP อีกทั้งวิกฤตด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เรือภัยแล้ง และน้ำท่วมที่คาดว่าจะมีความรุนแรงขึ้น ซึ่งจะสร้างความเสียหายต่อชีวิต และโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นทำให้เศรษฐกิจฐานรากของประเทศเกิดความเสียหาย เพิ่มปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ตลอดจนจนปัญหาระบบการผลิตทางการเกษตรที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ ขณะที่ระบบนิเวศต่างๆ มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลงและมีแนวโน้มที่จะสูญเสียความสามารถในการรองรับความต้องการของมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พิชพันธ์ เหลืองนฤมิตชัย, ไทยพับลิก้า (2563)

ขณะที่ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาการติดเชื้อระลอกสาม มีผู้ติดเชื้อแล้วกว่า 2 แสนคน และเสียชีวิตกว่า 1.4 พันคน workpointnews, (2564) และแม้ว่ารัฐบาลพยายามใช้มาตรการปิดเมือง และผ่อนคลายมาตรการมาแล้วหลายครั้ง แต่ดูเหมือนทางออกของประเทศในการรอดพ้นวิกฤตทางด้านสาธารณสุข และด้านเศรษฐกิจและเกิดการพัฒนายั่งยืนจะถูกกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 และนโยบายรัฐบาลที่จะสืบสาน รักษา ต่อยอด และพัฒนาประเทศ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ผ่านการดำเนินนโยบายของหน่วยงานภาครัฐจากพระราชกำหนดอำนาจกระทรวงการคลัง กู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ.2563 หรือ พรก.เงินกู้ วงเงินไม่เกิน 1 ล้านล้านบาท ทินกร ชาวนันท์, กรุงเทพธุรกิจ (2564) การเกิดขึ้นของ พรก.เงินกู้ วงเงินไม่เกิน 1 ล้านล้านบาท ถูกนำมาใช้ในการช่วยเหลือฟื้นฟูประเทศ หลายโครงการเป็นโครงการด้านการเกษตร และมีการอนุมัติงบประมาณผ่าน 2 หน่วยงาน คือสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตร ดูแลโครงการ “1 ตำบล 1 เกษตรทฤษฎีใหม่” ใช้งบประมาณ 9,800 ล้านบาท อีกหน่วยงานคือกระทรวงมหาดไทย ซึ่งดำเนิน “โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ โลก หนอง นา โมเดล” ด้วยงบประมาณ 4,780 ล้านบาท เป้าประสงค์ของทั้งสองโครงการคือการจ้างงาน 40,000 คน ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นไร่ละ 1 แสนบาท หรือ 3 เท่า ใน 2 ปี เพิ่มพื้นที่ปลูกป่า 10 ล้านต้น เพิ่มพื้นที่เก็บกักน้ำ 400 ล้านลูกบาศก์เมตร เกิดพื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่จำนวน 2 แสนไร่

กระทรวงมหาดไทย, กรมการพัฒนาชุมชน (2564) กรมการพัฒนาชุมชนได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามกลไกขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิรูปประเทศ โดยใช้หมู่บ้านเป็นฐานของการพัฒนา มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันให้ทุกครัวเรือน และพัฒนาคนให้มีความรู้และปรับตัวให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข มีอาชีพ

สร้างรายได้ท่ามกลางวิกฤติโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ด้วยการจัดทำโครงการที่ประยุกต์ใช้ศาสตร์ พระราชา และนำเอาแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนามันเนื่องมาจากพระราชดำริกว่า 40 ทฤษฎีที่ทรง พระราชทานไว้ให้ในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มาประยุกต์กับแนวคิดการพัฒนา พื้นที่และการออกแบบเชิงภูมิศาสตร์สังคมเพื่อการพึ่งพาตนเองในรูปแบบ “โคก หนอง นา โมเดล” การน้อม นำแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในพื้นที่ของภาคประชาชน ผ่านกิจกรรมโครงการที่ หน่วยงานราชการเป็นผู้ดำเนินการภายใต้ “โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลัก เกษตรทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ โคก หนอง นา โมเดล” นั้น เป็นการนำเศรษฐกิจพอเพียง เข้ามาช่วยแก้ไข วิกฤติการณ์ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลกยุคโลกาภิวัตน์ และเป็นตัวแก้ปัญหาวิกฤติทางด้านสาธารณสุข และ ด้านเศรษฐกิจของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การนำแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติผ่านโครงการ “โคก หนอง นา” : กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดระนอง พรก.เงินกู้แก้ไขปัญหาโควิด 2563 เพื่อศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของ ผู้เข้าร่วมโครงการ “โคก หนอง นา” การนำแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติผ่านโครงการ “โคก หนอง นา” และความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ “โคก หนอง นา” ว่าสอดคล้องกันหรือไม่และเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงผ่านโครงการ “โคก หนอง นา” : กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดระนอง พรก. เงินกู้แก้ไขปัญหาโควิด 2563
2. การนำแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติผ่านโครงการ “โคก หนอง นา” : กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดระนอง พรก. เงินกู้แก้ไขปัญหาโควิด 2563
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ “โคก หนอง นา”

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัย 2 วิธี ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร วารสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ รายงาน ข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ ที่มีอยู่ และรวมไปถึงการสืบค้นจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์
2. การวิจัยสนาม (Field research) เป็นการสำรวจความคิดเห็น โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญที่เป็นตัวแทนเพื่อตอบคำถาม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จำนวน 10 คน จากผู้เข้าร่วมโครงการ “โคก หนอง นา” ในพื้นที่จังหวัดระนอง ดังนี้

ผู้เข้าร่วมโครงการฯจากอำเภอเมืองระนอง จำนวน 4 คน

ผู้เข้าร่วมโครงการฯจากอำเภอกะเปอร์ จำนวน 3 คน

ผู้เข้าร่วมโครงการฯจากอำเภอละอุ่น จำนวน 3 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและ ความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจน ใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ

โคก หนอง นา โมเดล หมายถึง โครงการภายใต้งบประมาณ พรก.เงินกู้แก้ไขปัญหาโควิด 2563 โดยกระทรวงมหาดไทยมอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ภายใต้ชื่อ “โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ โคกหนอง นา โมเดล” มีกิจกรรมภายใต้โครงการฯ เช่น ฝึกอบรมเพิ่มทักษะระยะสั้นการพัฒนาคุณธรรมสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียงรูปแบบโคก หนอง นา โมเดล, สร้างพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบลและระดับครัวเรือน, สร้างงาน สร้างรายได้ รายเดือนให้แก่เกษตรกร บัณฑิตจบใหม่ กลุ่มแรงงานที่อพยพกลับท้องถิ่นและชุมชน, กระตุ้นการบริโภคภาคครัวเรือนและเอกชนผ่านกิจกรรมการพัฒนา และสนับสนุนพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับครัวเรือน เป็นต้น

พรก.เงินกู้แก้ไขปัญหาโควิด 2563 หมายถึง พรก.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ.2563 วงเงิน 1 ล้านล้านบาท ประกาศใช้เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2563 เพื่อให้รัฐบาลมีเครื่องมือในการ จัดการงบประมาณเพื่อรับมือกับการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปโดยการรวบรวม เอกสารซึ่งเป็นข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วโดยผู้อื่น ได้แก่

1.1 หนังสือทั่วไป ได้แก่ ตำรา คู่มือ เอกสารประกอบการบรรยายรวมถึงเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ เป็นต้น

1.2 หนังสืออ้างอิง ได้แก่ สารานุกรม พจนานุกรม เป็นต้น

1.3 งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เป็นงานที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนั้นๆ อย่างละเอียด

1.4 เอกสารของทางราชการ เป็นเอกสารที่ส่วนราชการจัดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติ เช่น นโยบาย กฎระเบียบ พระราชบัญญัติ คู่มือปฏิบัติงาน ประกาศ คำสั่ง เป็นต้น

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์โดยที่ผู้วิจัยเลือกวิธีการ สัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย โดยที่ผู้วิจัยต้องทำการสัมภาษณ์ไปตามคำถามที่กำหนดไว้ใน แบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ตามข้อที่กำหนดไว้เท่านั้น และผู้วิจัยจะใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นคำถาม ในการสัมภาษณ์และจดบันทึกข้อมูลตามคำบอกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำการศึกษานี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัย มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นตามแต่ละประเด็น

2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกเป็นประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบความเหมือน หรือความ แตกต่างของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน ก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์

3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง
4. นำข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน เพื่อสรุปผลการวิจัยสภาพปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษา เรื่อง การนำแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติผ่านโครงการ “โคก หนอง นา” : กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดระนอง พรก.เงินกู้แก้ไขปัญหาโควิด 2563 โดยใช้การนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์อย่างจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 ท่าน โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured interview of formal interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีจำนวนคำถาม การตั้งคำถามและการเรียงลำดับของคำถามที่แน่นอน จำนวน 5 ประเด็นเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ประเด็นที่ 1. ท่านรู้จักแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียง หรือไม่ อย่างไร ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ “โคก หนอง นา” แตกต่างหรือไม่ อย่างไร

จากการศึกษาวิจัยพบว่ากึ่งหนึ่งของผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานของแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้ ทรงให้ไว้เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติตนดำเนินไปในทางสายกลางด้วยความพอเพียง ที่หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ทั้งนี้จะต้องอาศัยและคุณธรรมเป็นเงื่อนไข เป็นแนวทางการปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับประเทศ ให้สามารถพึ่งตนเอง โดยเริ่มจากระดับครอบครัวเป็นแบบพื้นฐาน ให้พอมีพอกินพอใช้ สามารถพึ่งตนเองได้ มีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดสมดุล และยั่งยืน ทั้งนี้ผลหลังจากการเข้าร่วมโครงการ

ประเด็นที่ 2. ท่านคิดว่าแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับ โครงการ “โคก หนอง นา” ที่เข้าร่วม เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนบางคนคิดว่าแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับ โครงการ “โคก หนอง นา” เหมือนกัน เป็นการทำเกษตรผสมผสาน ปลูกพืชหลากหลาย เพื่อที่จะได้ไว้กินในครัวเรือน ลดภาระค่าใช้จ่ายเน้นพอกิน พอกิน พอใช้ ในครัวเรือนเป็นหลัก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่คิดว่าแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับโครงการ “โคก หนอง นา” มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ “โคก หนอง นา” เป็นโครงการที่รัฐเข้ามาช่วยเหลือปัญหาคุณภาพชีวิตของชาวบ้าน ในเรื่องการจัดการพื้นที่ทำกินเพื่อแก้ไขปัญหาของการนำขาด น้ำระเหยเร็ว น้ำไม่เพียงพอในการทำเกษตร ให้น้ำเพียงพอใช้ทำการเกษตร แก้ปัญหาดินที่เสื่อมโทรมด้วยการปลูกพืชประเภทคลุมดิน การห่มดิน เพื่อมุ่งหวังให้ชาวบ้านสามารถพึ่งตนเองได้ อยู่อย่างพอกิน พอกิน ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น นำหลักวิชาการต่างๆ ประสบการณ์จากผู้ที่ลงมือทำจนเกิดความชำนาญ มาบอกกล่าวถ่ายทอด ให้ผู้เข้าร่วมโครงการ “โคก หนอง นา” โดยหน่วยงานเป็นผู้สนับสนุน แต่เศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นปรัชญาหรือแนวคิดของการใช้ชีวิต เป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยมีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานพอเพียง กล่าวคือ พอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน ที่เป็นแนวทางปฏิบัติเรียกว่าทางสายกลาง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน บวกกับเงื่อนไขของความรู้ และ

เงื่อนไขของคุณธรรม ที่ทุกอาชีพไม่ใช่แค่เกษตรกรเท่านั้น สามารถนำหลักการดังกล่าวมาประยุกต์มาปฏิบัติได้

ประเด็นที่ 3. ผลจากการเข้าร่วมโครงการ “โคก หนอง นา” ที่ผ่านมาให้อะไรกับท่านบ้าง อย่างไร

1. ให้ความรู้ เรื่องการแก้ปัญหาเรื่องของดิน เรื่องของน้ำ ในการทำเกษตร เพื่อให้มี น้ำและดินที่ดี หลักรูปแบบพื้นที่ตามภูมิสังคม ก็คือตามสภาพดิน น้ำ ลม บวกกับวัฒนธรรม ความเชื่อ ภูมิปัญญาที่มีอยู่ เรียนรู้สภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่เรียกว่าภูมิสังคม ด้วย สภาพดิน น้ำ ลม อาจจะเหมือนกันได้ แต่ถ้า วัฒนธรรม ความเชื่อ ภูมิปัญญา ต่างกัน การออกแบบก็แตกต่างกันไป 2. ให้คุณค่าของการแบ่งปัน แบ่งปัน ความรู้ที่มี แบ่งปันผลผลิตที่ได้จากโครงการ “โคก หนอง นา” 3. ให้โอกาสในการเป็นผู้รับและผู้ให้ เป็น วิทยากรครูพาที่ช่วยถ่ายทอดประสบการณ์แนวทางการปฏิบัติ 4. ให้เห็นคุณค่าของสิ่งที่มี ในที่นี้คือที่ดินทำ กิน จัดการพื้นที่ที่มีให้เกิดประโยชน์ มากที่สุดโดยที่ไม่ต้องไปเบียดเบียนจากภายนอก 5. สร้างอาชีพและ รายได้ แบบพอเพียง พอมีพอกินพอใช้ สามารถพึ่งตนเองได้แบบยั่งยืน

ประเด็นที่ 4. ท่านคิดว่าสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ “โคก หนอง นา” ไปปฏิบัติ ในชีวิตประจำวัน ได้หรือไม่ อย่างไร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดคิดว่าสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ “โคก หนอง นา” ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ เพราะทำงานเป็นกิจวัตรประจำวันไปแล้วสำหรับคนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไป ด้วยอาชีพเกษตร ทำสวน ทำไร่ ที่ใกล้ตัวจนบางครั้งแทบไม่รู้ ด้วยซ้ำว่าสิ่งที่ทำอยู่ทุกวันนี้คือ เศรษฐกิจพอเพียง คือ แนวคิด “โคก หนอง นา” นั้นเอง ทำให้ชีวิตประจำวัน เปลี่ยนไป จากที่เคยเดินตลาดทุกวัน ก็เปลี่ยนเป็นเดือนละครั้งสอง ได้ใช้ชีวิตที่บ้าน ไม่ต้องไปทำงาน ต่างจังหวัด โครงการอาจจะ มีข้อจำกัดอยู่บ้างเช่นไม่เหมาะกับคนที่ไม่มีเวลาในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพราะ ต้องอาศัยเวลาและความต่อเนื่องในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลที่ดี

ประเด็นที่ 5. ท่านมีความพึงพอใจกับการเข้าร่วม โครงการ “โคก หนอง นา” หรือไม่อย่างไร

ผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมดมีความพึงพอใจกับการเข้าร่วม โครงการ “โคก หนอง นา” ทั้งในส่วนของ หน่วยงาน เจ้าหน้าที่ประสานงาน ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนเป็นอย่างดี อธิบายกิจกรรมต่างๆ พึงพอใจใน กิจกรรมต่างๆ ที่หน่วยงานจัดให้มืออย่างต่อเนื่อง การแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ เรื่องดิน ในที่ดินที่ถูกทิ้งร้าง ใช้ ประโยชน์ไม่ได้ มีความรู้ในการบริหารจัดการที่ดินที่มีให้เกิดประโยชน์ พึงพอใจในของผลที่ได้จากการเข้าร่วม โครงการ มีผลผลิตที่เพียงพอในการใช้บริโภคในครัวเรือน

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัย เรื่อง การนำแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติผ่านโครงการ “โคก หนอง นา” : กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดระนอง พรก.เงินกู้แก้ไขปัญหาโควิด 2563 สามารถนำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องมาอภิปรายผล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อการศึกษา

1) แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงผ่านโครงการ “โคก หนอง นา” : กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดระนอง พรก.เงินกู้แก้ไขปัญหาโควิด 2563

จากการศึกษาวิจัยพบว่ากึ่งหนึ่งของผู้เข้าร่วมโครงการ “โคก หนอง นา” มีความรู้ความเข้าใจใน พื้นฐานของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ 9 ออกเป็น 3 ส่วนหลักๆ ได้แก่ 1.เศรษฐกิจพอเพียงเป็น การดำเนินไปในทางสายกลางด้วยความพอเพียง ที่หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีระบบ ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ทั้งนี้จะต้องอาศัยและคุณธรรมเป็นเงื่อนไข 2. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นองค์ประกอบหนึ่ง

ในการดำเนินงานโครงการ “โคก หนอง นา” ที่นำเอาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติตนในระดับพื้นฐานคือระดับครอบครัว ให้พอมี พอกิน พอใช้ และที่สำคัญสามารถพึ่งตนเองได้ 3. เศรษฐกิจพอเพียง มีเป้าหมายมุ่งเน้นให้เป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดสมดุล และยั่งยืน เช่นเดียวกับ โครงการ “โคก หนอง นา” ซึ่งสอดคล้องกับตัวแบบและหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง (อ้างถึงใน จักรภพ ศรมณี, 2565 หน้า 53) การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ เป็นไปตามความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง (อ้างถึงใน เดช อุณหะจิริงรักษ์, 2565 หน้า 40-41) ที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัชฎาวุฒิ พงศ์วิรวงศ์ (2564) ผลการวิจัย การทำโครงการ โคก หนอง นา โมเดล เกี่ยวข้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปสู่การเกิดการกินอยู่ที่ดีขึ้น หรืออยู่ได้อย่างยั่งยืน ดังนี้ การทำโครงการ โคก หนอง นามุ่งเน้นให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มีการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาอาชีพตามหลักปรัชญาพอเพียง เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเอง ได้ และเป็นต้นแบบสำหรับขยายผลองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ โคก หนองนา โมเดล ใช้แนวทางการทำเกษตรอินทรีย์และการสร้างชีวิตที่ยั่งยืน โดยนำหลักกิจกรรมธรรมชาติ การเลี้ยงดิน ให้ดินเลี้ยงพืช การจัดเก็บกักน้ำให้กระจายทั่วพื้นที่ โดยไม่หวังพึ่งระบบชลประทาน เป็นการบริหารจัดการ ดิน น้ำ ป่า พื้นฟูระบบนิเวศให้กลับมาสมดุลต่อระบบการผลิตภาคเกษตร พัฒนาชุมชนสู่การดำเนินชีวิตตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2) การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติผ่านโครงการ “โคก หนอง นา” : กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดระนอง พรก.เงินกู้แก้ไขปัญหาโควิด 2563

จากผลการวิจัยที่พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการ “โคก หนอง นา” 1. มีความคิดเห็นว่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับ โครงการ “โคก หนอง นา” เหมือนกัน เป็นการทำเกษตรผสมผสาน ปลูกพืชหลากหลาย เพื่อที่จะได้ไว้กินในครัวเรือน ลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เน้นพอมี พอกิน พอใช้ ในครัวเรือนเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัชฎาวุฒิ พงศ์วิรวงศ์ (2564) ผลการวิจัย การทำโครงการ โคก หนอง นา โมเดล เกี่ยวข้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปสู่การเกิดการกินอยู่ที่ดีขึ้น หรืออยู่ได้อย่างยั่งยืน ที่ว่าโครงการ โคก หนอง นา โมเดล เป็นอีกศาสตร์หนึ่งของหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง นำมาใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่ที่มีอยู่อย่างเป็นระบบเข้ากับภูมิปัญญาพื้นบ้าน ที่มีอยู่อย่าง สอดคล้องกับธรรมชาติในพื้นที่นั้น นั้น มีข้าว ปลา อาหาร พืช ผัก สมุนไพร พอกินตลอดทั้งปี ประหยัด ค่าใช้จ่ายและมีรายได้เหลือเก็บเพื่อใช้จ่ายในเรื่องที่จำเป็น 2. มีความคิดเห็นว่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับ โครงการ “โคก หนอง นา” แตกต่างกัน “โคก หนอง นา” เป็นโครงการที่รัฐเข้ามาช่วยเหลือปัญหาคุณภาพชีวิตของชาวบ้าน ในเรื่องการจัดการพื้นที่ทำกินเพื่อแก้ไขปัญหาของการน้ำขาด น้ำระเหยเร็ว น้ำไม่เพียงพอในการทำเกษตร ให้มีน้ำเพียงพอใช้ทำ

การเกษตร แก้ปัญหาดินที่เสื่อมโทรมด้วยการปลูกพืชประเภทคลุมดิน การห่มดิน เพื่อมุ่งหวังให้ชาวบ้านสามารถพึ่งตนเองได้ อยู่อย่างพอมิ พอกิน ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น นำหลักวิชาการต่างๆ ประสบการณ์จากผู้ที่มีมือทำจนเกิดความชำนาญ มาบอกกล่าวถ่ายทอด ให้ผู้เข้าร่วมโครงการ โดยหน่วยงานเป็นผู้สนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภีรวัฒน์ นนทะโชต (2564) การประเมินผลโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” ในเขตพื้นที่อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย ที่ว่าประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์จากโครงการ และเรียนรู้การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำไปประยุกต์สู่การปฏิบัติในรูปแบบ โคก หนอง นา โมเดล ได้จริง สามารถจัดการพื้นที่ การเกษตรได้อย่างเหมาะสม ด้วยการผสมผสานเกษตรทฤษฎีใหม่เข้ากับภูมิปัญญาพื้นบ้าน เกิดพื้นที่ เรียนรู้ชุมชนและครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตภายในชุมชนได้ สอดคล้องกับแนวความคิด โคก หนอง นา โมเดล การจัดการพื้นที่ในรูปแบบต่างๆ ตามภูมิศาสตร์สังคมประยุกต์จากพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ที่เหมาะสมกับพื้นที่ประเทศไทย ซึ่งเป็นการผสมผสานเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริเข้ากับภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีอยู่อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติในพื้นที่ ต่อยอดด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพิ่มพื้นที่ป่า สร้างความมั่นคงทางอาหาร เป็นการที่ให้ธรรมชาติจัดการตัวเอง โดยมีมนุษย์เป็นส่วนส่งเสริมให้สำเร็จเร็วขึ้น ซึ่งในขั้นพื้นฐาน เน้นการพึ่งพาตนเองด้านน้ำ อาหาร และพลังงานอย่างเป็นระบบ สามารถนำผลผลิตที่ได้มาต่อยอดแปรรูปในขั้นก้าวหน้าเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม สร้างความสามัคคีในชุมชน โครงการ “โคก หนอง นา”

- 1) ให้ความรู้ เรื่องการแก้ปัญหาเรื่องของดิน เรื่องของน้ำ ในการทำเกษตร เพื่อให้มี น้ำและดินที่ดี หลักออกแบบพื้นที่ตามภูมิสังคม ก็คือตามสภาพดิน น้ำ ลม บวกกับวัฒนธรรม ความเชื่อ ภูมิปัญญาที่มีอยู่ด้วยสภาพดิน น้ำ ลม อาจจะเหมือนกันได้ แต่ถ้าวัฒนธรรม ความเชื่อ ภูมิปัญญาแตกต่าง การออกแบบพื้นที่ก็แตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่เรียกว่าภูมิสังคม 2) ให้คุณค่าของการแบ่งปัน แบ่งปันความรู้ที่มีแบ่งปันผลผลิตที่ได้จากโครงการ “โคก หนอง นา” 3) ให้โอกาสในการเป็นผู้รับและผู้ให้เป็นวิทยากรครูพาทำ ช่วยถ่ายทอดประสบการณ์แนวทางการปฏิบัติ 4) ให้เห็นคุณค่าของสิ่งที่มี ในที่นี้คือที่ดินทำกิน จัดการพื้นที่ที่มีให้เกิดประโยชน์ มากที่สุดโดยที่ไม่ต้องไปเบียดเบียนจากภายนอก 5.สร้างอาชีพและรายได้ แบบพอเพียง พอมิพอกินพอใช้ สามารถพึ่งตนเองได้แบบยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัษฎาวุฒิ พฤฒิวรวงศ์ (2564) ผลการวิจัย การทำโครงการ โคก หนอง นา โมเดล เกี่ยวข้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปสู่การเกิดการกินอยู่ที่ดีขึ้น หรืออยู่ได้อย่างยั่งยืน ดังนี้ การทำโครงการ “โคก หนอง นา” มุ่งเน้นให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางการพัฒนา โครงการ “โคก หนอง นา” เป็นอีกศาสตร์หนึ่งของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำมาใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่ที่มีอยู่อย่างเป็นระบบเข้ากับภูมิปัญญาพื้นบ้าน “โคก หนอง นา” ใช้แนวทางการทำเกษตรอินทรีย์และการสร้างชีวิตที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญกมล ดอนขวา (2557) แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจ สร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย นำหนักองค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีค่ามากที่สุด คือองค์ประกอบด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี รองลงมาคือ ด้านความมีเหตุผล และด้านความพอประมาณ โดยมีเงื่อนไขด้านความรู้มากกว่าเงื่อนไขด้านคุณธรรม นอกจากนี้ยังพบว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย เท่ากับ -0.23 และ 0.863 ตามลำดับ
- 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ “โคก หนอง นา” : กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดระนอง พรก. เงินกู้แก้ไขปัญหาโควิด 2563

จากผลการวิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมโครงการ “โคก หนอง นา” การสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ เพราะทำงานเป็นกิจวัตรประจำวันไปแล้วสำหรับคนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไป ด้วยอาชีพเกษตรกร ทำสวน ทำไร่ ที่ใกล้ชิดตัวจนบางครั้งแทบไม่รู้ด้วยซ้ำว่าสิ่งที่ทำอยู่ทุกวันนี้คือ เศรษฐกิจพอเพียง คือ แนวคิด “โคก หนอง นา” นั้นเอง ทำให้ชีวิตประจำวันเปลี่ยนไป จากที่เคยเดินตลาดทุกวัน ก็เปลี่ยนเป็นเดือนละครั้งสอง ได้ใช้ชีวิตที่บ้าน ไม่ต้องไปทำงานต่างจังหวัด โครงการอาจจะมีข้อจำกัดอยู่บ้างเช่นไม่เหมาะกับคนที่ไม่มีเวลาในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพราะต้องอาศัยเวลาและความต่อเนื่องในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินพบว่าโครงการสำคัญทั้ง 5 โครงการ มีประสิทธิภาพระดับดีมาก เนื่องจากดำเนินโครงการเป็นไปตามแผน ประชาชนมีความพึงพอใจมากส่วนประสิทธิผล ที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน คือมีผลงานตามตัวชี้วัดเกินร้อยละ 80 ได้แก่ โครงการส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน โครงการตลาดนัดชุมชน ไทยช่วยไทย คนไทยยิ้มได้ และโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ โคก หนอง นา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณพิชญา วาจาบุรุษะ (2552) กระบวนการพัฒนาและปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ ในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา 4 ชุมชน จาก 4 ภูมิภาค การขับเคลื่อนชุมชนแบ่งเป็นกระบวนการพัฒนา 6 ขั้นตอน ได้แก่การสร้างแรงผลักดัน การปรับเปลี่ยน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดทำแผนชุมชน การประยุกต์ปฏิบัติจริง และแนวทางการพัฒนาชุมชน โดยมีปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติที่ได้แก่ วิถีชีวิตของคนในชุมชน ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ผู้นำที่เข้มแข็ง การบริหารจัดการของชุมชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน และการสนับสนุนจากหน่วยงาน ผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมดมีความพึงพอใจกับการเข้าร่วม โครงการ “โคก หนอง นา” ทั้งในส่วนของหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ประสานงาน ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเป็นอย่างดี อธิบายกิจกรรมต่างๆ พึงพอใจในกิจกรรมต่างๆ ที่หน่วยงานจัดให้มี อย่างต่อเนื่อง การแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ เรื่องดิน ในที่ดินที่ถูกทิ้งรกร้าง ใช้ประโยชน์ไม่ได้ มีความรู้ในการบริหารจัดการที่ดินที่มีให้เกิดประโยชน์ พึงพอใจในของผลที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ มีผลผลิตที่เพียงพอในการใช้บริโภคในครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภีรวัฒน์ นนทะโชติ (2564) การประเมินผลโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” ในเขตพื้นที่อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย โดยผลการประเมินภาพรวมของโครงการมีความเห็นเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโครงการ เห็นว่า ผลรวมการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านบริบท (Context) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการ เนื่องจาก ประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์จากโครงการ และเรียนรู้การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำไปประยุกต์สู่การปฏิบัติในรูปแบบ โคก หนอง นา โมเดล ได้จริง สามารถจัดการพื้นที่ การเกษตรได้อย่างเหมาะสม ด้วยการผสมผสานเกษตรทฤษฎีใหม่เข้ากับภูมิปัญญาพื้นบ้าน เกิดพื้นที่ เรียนรู้ชุมชนและครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตภายในชุมชนได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การนำแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติผ่านโครงการ “โคก หนอง นา” : กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดระนอง พรก.เงินกู้แก้ไขปัญหาโควิด 2563 โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1. ควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปศึกษารายละเอียดของความพอใจ และการนำไปปฏิบัติ เพื่อพิจารณาแนวทางการบริหารจัดการโครงการ กิจกรรม ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดระนอง นำไปปรับปรุงและพัฒนาในการดำเนินงานในครั้งต่อไป

2. สามารถนำผลการศึกษาไปพิจารณาในการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดระนอง เพื่อเป็นสิ่งกระตุ้นให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานจาก สังคม หรือชุมชน ในพื้นที่ที่มีโครงการ โคก หนอง นา ร่วมด้วย เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่เป็นภาพสะท้อนการดำเนินงานที่หลากหลาย

2. โครงการมีเงื่อนไข ผู้เข้าร่วมโครงการต้องเข้าร่วมโครงการเป็นระยะเวลา 5 ปี จึงควรมีการศึกษาวิจัยติดตามประเมินผล ผู้เข้าร่วมโครงการ “โคก หนอง นา” อย่างต่อเนื่อง

3. ควรมีการศึกษาพัฒนารูปแบบหรือเครื่องมือในการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ “โคก หนอง นา”

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน, สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ. (2563). โคก-หนอง-นา โมเดล คือ อะไร.

ค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2565, จาก <https://district.cdd.go.th/muang-sukhothai/2020/01/09>

ขวัญกมล ดอนขวา. (2557). แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย: รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

จักรภพ สรมณี. (2565). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.

เฉลิมพล ศรีหงษ์. (2565). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติและการประเมินผลนโยบาย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.

เดช อุณหะจรรย์รักษ์. (2565). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการนำนโยบายและการจัดการ

สาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.

ทินกร เขาวนัชนี, กรุงเทพธุรกิจ. (2564). แกะ 'พริก.กู๋เงิน' 1 ล้านล้านบาท ถม 'เหี่ยวยา' เจียด 6 แสนล้าน.

ค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/939650>

บุญเกียรติ ภาวะเวกพันธ์. (2565). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติและการประเมินผลนโยบาย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.

พิพัฒน์ เหลืองนฤมิตชัย, ไทยพับลิก้า. (2564). ผลกระทบของ COVID-19 ต่อประเทศไทย ในปัจจุบันและอนาคต. ค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2565, จาก <https://thaipublica.org/2020/11/pipat-65/>

รุจิภาญจน์ สานนท์. (2564). การประยุกต์ใช้โคกหนองนาโมเดลสำหรับการจัดการเกษตรในเมืองเพื่อความยั่งยืน. วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 4(ฉบับที่ 2), 139-140.

สัญญา เคนาภูมิ. (2562). ตัวแบบทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 3(ฉบับที่ 1), 99-110.

สุทธิพงษ์ จุลเจริญ, กรมการพัฒนาชุมชน. (2563). เกษตรทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่โคก หนอง นา. ค้นเมื่อ

4 กรกฎาคม 2565, จาก <https://district.cdd.go.th/plapak/wp-content/uploads/sites/226/2020/11/ศาสตร์พระราชาสู่โคกหนองนาโมเดล.pdf>

- สุนทรา โตบัว. (2561). ประเมินการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนไปสู่การปฏิบัติด้วยการประเมินแบบ
ตอบสนอง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, 12(ฉบับพิเศษ), 171.
- Mckinsey&Company, (2020). Will productivity and growth return after the COVID-19 crisis?. ค้นเมื่อ
5 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.mckinsey.com/industries/public-and-social-sector/our-insights/will-productivity-and-growth-return-after-the-covid-19-crisis>
- Workpointnews, today . (2564). ยืนยันตัวเลขผู้ติดเชื้อCOVID-19 ทั้งหมดในประเทศไทย. ค้นเมื่อ
16 มิถุนายน 2564, จาก <https://covid19.workpointnews.com/>